

Всяко физическо лице не навършило 18 години е дете и като такова то притежава права и задължения. За да могат да бъдат гарантирани, те трябва да са законно-установени. Това става, както чрез международни актове, така и чрез вътрешното законодателство на всяка страна. В Република България Конституцията е върховен закон и нейните разпоредби имат непосредствено действие. Останалите закони не могат да и противоречат. Именно за това още там е първото законно обосноваване на правата на детето. Съгласно чл. 14 "Семейството, майчинството и децата са под закрилата на Държавата и обществото". Ясно става, че обект на разглеждане в моята курсова работа ще бъде свързано именно с вътрешно правната уредба за закрила правата на детето.

Тъй като Конституцията е върховен закон вече казах останалите нормативни документи не трябва да и противоречат. България е демократична Република и затова нейното законодателство е съобразено с върховенството на Конституцията. Съществува закон за закрила правата на детето. В него изрично е подчертано основното право на всяко дете, а именно правото на закрила. В глава втора от същият закон са посочени всички права на децата. Така посоченият закон се превръща в нормативен акт, в който в най-пълна степен се уреждат принципите, на които се подчинява работата на държавните институции и учреждения за спазване и гарантиране правата на детето, както и мерките които държавата предприема за закрилата на тези права и за правилното израстване и формиране на децата като личности в обществото.

Друг нормативен акт свързан със закрилата на правата на детето това е семейният кодекс. Чл. 1 от него определя същността му, а именно семейният кодекс урежда отношенията, основани на брак, родство и осиновяване, настойничество и попечителство. В чл. 2 са посочени целите на този кодекс, сред които обект на интерес за моята разработка са: всеобхватната защита на децата и възпитанието им, защита на правата и интересите на поставените под настойничество и попечителство. Семейният кодекс засяга децата най-вече в раздела за установяване на произход, в раздела за издръжка и по-често издръжка на деца от родители – чл. 82, родителски права и задължения – чл. 106, НК – чл. 149 и чл. 159 и Закон за интеграция на хора с увреждания.

Целта на цялата тази нормативна уредба, свързана с децата е, че ако още от малко детето бъде осигурено и защитено, ако бъдат гарантирани неговите права и

задължения , то в бъдеще ще се превърне в един пълноценен гражданин на обществото и сам ще гради неговите основи, а от там и бъдещите закони ще зависят от него.

Ката под нормативни или под законови нормативни актове свързани с интегриране на основното право на децата мога да посоча 1: Наредба 1-51 от 12.03.2001год. за условията и реда за предоставяне на полицейска закрила на детето,обнародвана в ДВ бр. 30/2001г. 2: Правилник за прилагане на закона за закрила на детето обнародван в ДВ бр. 66/2003г. С него се уреждат условията и редът за прилагане на мерките за закрила на детето,лицензиране на доставчиците на услуги за децата,предоставяне на финансова помощ и/или помощ в натура и контрол за спазване правилата на детето-чл.1. 3: Наредба за специализирана закрила на деца на обществени места обнародвана в ДВ бр.68/2003г.-определя условията и реда , при който се осъществява специализираната закрила на деца на обществени места.

Като основен документ , които ще разгледам , както вече посочих ще използвам закона за закрила на детето . В чл.2 Държавата защитава и гарантира основните права на детето във всички сфери на общественият живот за всички групи деца съобразно възрастта , социалният статус , физическото , здравословното и психическото състояние като подsigурява на всички подходяща икономическа , социална и културна среда,образование,свобода на възгледите и сигурност. Това ще рече ,че Държавните органи чрез осъществяваната държавна политика определена от Министерския съвет осигуряват закрилата на детето и създават подходящи условия за неговото развитие.Държавните органи осигуряват закрилата на детето съгласно чл.4 по този закон чрез следните мерки:

- 1.съдействие,подпомагане и услуги в семейна среда,
- 2.настаняване в семейства на роднини и близки,
- 3.настаняване в приемно семейство,
- 4.настаняване в специализирани институции,

5.полицейска закрила,

6.специализирана закрила на обществени места,

7.информирание за правата и задълженията на децата и родителите,

8.осигуряване на превантивни мерки за сигурност и защита на детето,

9.осигуряване на правна помощ от Държавата,

10.специални грижи за деца с физически и психически увреждания.

Всички тези мерки целят да защитават основните права на детето .В нейната вътрешна правна уредба са установени следните права за закрила на детето. В глава втора е отделено внимание именно на това:1) Първото и основно право на всяко дете , както вече посочих в увода е правата на закрила чл.10 от Закона за закрила на детето гласи:”Всяко дете има право на закрила за нормалното му физическо , умствено , нравствено и социално развитие и на защита на неговите права и интереси като не се допускат никакви ограничение на правата или привилегии , основани на раса , народност,етническа принадлежност , пол , произход , имуществено състояние,религия,образование и убеждения или наличие на увреждания”.Съвсем ясно тук се вижда , че освен на нормалните деца , законът обръща внимание и на тези с увреждания. Това ще рече , че едно дете с увреждане има същите права както нормалните,но за него се полагат и специални грижи както вече посочих в мерките , а самата регламентация е: ”специални грижи за деца с физически и психически увреждания “.

Най-основно тези грижи са посочени към социална интеграция на тези деца,за да могат те да се чувстват пълноценни граждани на обществото . В чл.10,ал.2 съвсем ясно се вижда ,че не се допуска никаква дискриминация на децата по отношение на техните

права,следователно за всички ще важат и останалите права , а именно:

2)Закрила срещу насилие-съгласно чл.11”Всяко дете има право на закрила срещу въвличане в дейности , неблагоприятни за неговата физическо , психическо , нравствено и образователно развитие”,ал.2,”Всяко дете има право на закрила срещу нарушаващите неговото достойнство , методи на възпитание, физическо,психическо или друго насилие и форми на въздействие,противоречащи на неговите интереси” , ал.3”.Всяко дете има право на закрила срещу използване просия,проституция,разпространяване на порно графски материали и получаване на не правомерни материални доходи,както и срещу сексуално насилие”.ал.4”Всяко дете има право на закрила срещу въвличане в политически , религиозни и синдикални дейности.

Деца с увреждания,особено тези със психическо заболяване и непълнолетните деца по закон извършват всички действия със съгласието на родителя(настойника ,който се назначава когато лицето страда от някакво психическо заболяване накърнило способността да разбира това,което върши-своите постъпки).Винаги обаче действията трябва да бъдат правомерни и съобразени със закона.Има случаи обаче , когато тези лица злоупотребяват с правата си и с гласуваното им доверие . Факт са снимките на голи деца публикувани в интернет , случаите на насилия в семейна среда и извън нея,подтикването към просия и проституция,сексуалното насилие т.н. Едно дете много лесно може да бъде принудено да извършва различни противоправни деяния,ако то е от малцинствен произход или е с някакво психическо увреждане това става още по-лесно.Много често , за да изкарат някои лев виждаме малки ромчета да просят по улиците .Има и такива които предлагат себе си и своите сексуални услуги отново за пари.Става ясна,че те са подтиквани към тези действия . В случая имаме грубо потъпкване на

посочените права на детето и е необходимо да се вземат мерки за да се гарантират тези права.Те се подбират според конкретния случай и са съобразени със социалния статус на детето.

Едно дете с психически увреждания много лесно може да бъде подтиквано към извършващо някакво нарушаващи неговите права действие , поради това , че то не ги осъзнава.Въпреки това закона ги защитава и осигурява тяхната закрила и нормално съществуване,както това на нормалните деца.

3)Право на изразяване-чл.12”Всяко дете има право свободно да изразява мнение по всички въпроси от негов интерес.То може да търси съдействие от органите и лицата , на които е възложена закрилата му по този закон”.Това ще рече ,че когато то се чувства не сигурно или са нарушени неговите права в семейна среда и извън нея , то ще може да потърси закрила от компетентните органи и да я получи по съответния ред или без знанието на неговите родители.

4)Информирание и конструиране-чл.13”Всяко дете има право да бъде информирано и консултирано от органа за закрила на детето и без знанието на родителите му или на лицата , които полагат грижи за отглеждането и възпитанието му , ако това е необходимо с оглед защита по най-добър начин на неговите интереси и уведомяването им би засегнало тези интереси.Това право на детето е свързано с предходното , при което отново детето за да защити своите права може да се прибегне до органите за закрила на детето.

5)Защита на религиозните убеждения-чл.14”Отношенията на деца до 14 год. към религията се определя от техните родители или настойници,а на деца от 14-18 г.-по съгласие между тях и родителите или попечители им.

ал.2 . Когато такова съгласие не се постигне , детето може да се обърне за решаване на спора чрез органите по този закон към районния Съд.

В този член се обръща внимание на религията . В България традиционната религия е източноправославното вероизповедание,съгласно Конституцията.Малцинствените групи в нашата страна имат право да изповядват своята религия,така е и с децата от тях.

6)Участие в процедури-чл.15”Във всяко административно или съдебно производство по което се засягат правата или интереси на дете , то задължително се изслушва,ако е навършило 10-годишна възраст , освен ако това би навредило на неговите интереси”.

Ал.2,”Когато детето не е навършило десет годишна възраст , то може да бъде изслушано в зависимост от степента на неговото развитие.Решението за изслушване се мотивира”.

Винаги, когато се иска мнението на детето в един съдебен спор, това трябва да не засяга неговите права и интереси в отрицателен аспект, а да ги защитава. Малко по-различно тук стои въпросът при децата с психически увреждания. Когато те не могат да осъзнаят действията си им се назначава настойник, който да отговаря за закрилата на правата и интересите им. Ако е необходимо се прибягва и до правна помощ. Фактът, че детето е с умствена изостаналост или друго увреждане не може самостоятелно да определя важността на проблемите и да изразява мнение, а именно участие в процедури. Лицата притежаващи настойник присъстват на процедури с него, като винаги решенията се вземат в полза на детето и в негов интерес.

7) Тайна на информацията – чл.16 “Всички , сведения получени в административни или съдебни производства, засягащи детето, не могат да бъдат разгласявани без съгласието на родителите, а ако детето е навършило 10-годишна възраст и без неговото съгласие”.

Като пълноправен член на обществото детето има право да пази лична своя информация в тайна. Такъв е случая при осиновяването . Това е неприкосновена тайна , която не може да се разгласява без съгласието на заинтересованите деца.

Посочените до тук права на детето не могат да бъдат оптимално защитени и гарантирани, ако не се спазват принципите за тази закрила постановени в чл.2 от Закона за закрила на детето. Принципите са създадени за да защитават висшия интерес на детето т.е. в негов интерес. Това се подразбира още в първия принцип , който гласи :

1. Зачитане и уважение на личността на детето .

Това ще рече, че каквато и да е държавната политика на страната ни , определена от Министерският съвет , тя винаги ще е съобразена с детето, като самостоятелен индивид и с неговите права и интереси . Вътрешно правната уредба на закрила правата на детето трябва да е съобразена винаги с този принцип. От тук пък следва , че по силата на този принцип всеки член на обществото е длъжен да не извършва действия, които в някаква степен застрашават интересите на детето , унижават го и не спазват определените правила и норми на поведение, с което създават предпоставки за неправилно формиране на детето като личност, израстването му в обществото и функциониране на неговата ценностна система.

2. Отглеждане на детето в семейна среда:

Чрез този принцип се осигурява на всяко дете най-подходящата среда за живот . Не винаги обаче , то може да расте и да се развива в такава среда.В България все още се наблюдава голям процент на изоставени деца.Създадени са различни домове и сиропиталища за тях.Също така голям е и процента и на изоставените деца с увреждания.За тях има също създадени домове в които те са обгрижвани от специализиран персонал.Целта е да се получи една среда на живот близка до семейната , макар да липсват основните фактори,източници на любов-родителите.

3.осигуряване по най-добър начин на интересите на детето:

Според мен този принцип е пряко свързан с предходния , тъй като включва:спазване и изпълнения на правата и задълженията ,които родителите като най-близки хора на детето имат , някои от тези права и задължения са:

-незабавно съобщаване на съответните административни органи за раждането на детето , за да получи то име,гражданство и ЕГН.

-осигуряване на подходяща среда за отглеждане на детето,

-осигуряване на издръжка , която е безусловна за родителите и не зависи от възможностите им,дали могат да я доставят.

-задължение на родителя да зачита ролята на детето,като защитава неговите права и интереси лично до навършване на 16-годишна възрастна детето и с негово съгласие между 16-18 годишна възраст.

-да не извършва действия , които пречат на формиране на личността на детето , а винаги я прецени ,че има застрашаване на интересите му,да предприеме съответните

действия за защитата им.

Когато обаче родителя не спазва тези свои права и задължения детето може да потърси специализирана закрила от съответните органи. Това е поставено и в следващия принцип.

4. Специализирана закрила на дете в риск или в изяви дарби:

За да мога да кажа каква е специализираната закрила , трябва да посоча кои деца са в риск. То живее в обстановка различна от нормалната семейна среда. Спрямо него се предвиждат специални мерки част от които вече посочих. Държавата подпомага децата с изяви дарби чрез създаването на различни програми и даването на стипендии. Самата специализирана закрила за двата вида деца е постановена в чл.5 от Закона за закрила на детето.

5. Насърчаване на доброволното участие в дейностите по закрила на детето.

Отнася се до доброволното участие на граждани и създаване на организации работещи в тази област.

6. Подбор на лицата пряко ангажирани в дейностите по закрила на детето, съобразно техните личностни и социални качества и грижа за тяхната професионална квалификация.

Много важно е, при работа с деца лицата които се подбират в организациите или учрежденията за закрила на детето , да имат необходимата професионална подготовка. Ако лицето е квалифицирано , то за в бъдеще трябва да се търсят начини за осъвременяване на знанията и уменията му, да се използват нови методи и средства. Това е жизнено важно особено при децата с увреждания, тъй като там се изискват много грижи и усилия за да се получат резултати, които да са от значение от развитието на детето.

7. Временен характер на ограничителните мерки.

Такива мерки настаняването на детето в приемно семейство и дом за социални грижи, в управления на МВР. Това са специални мерки, които се предприемат за да се осигури закрила на правата на детето.

8. Незабавност в действията за закрила на детето.

Този принцип е в пряка зависимост с предходния поради факта, че често се прибегва към незабавно предприемане на ограничителни мерки в името на детето.

9. Изграждане на Национална стратегия за детето .

Този принцип се свързва с държавната политика за закрила на детето която се определя от Министерския съвет , които приема Национална програма за закрила на детето , предложена от министъра на труда и социалната политика и председателя на държавната агенция за закрила на детето-чл.1, ал3 от Закона за закрила на детето. Тази държавна политика се приема всяка година.

10. Контрол по ефективността по предприетите мерки.

В четвърти основен принцип ставаше въпрос за специализирана закрила на дете в риск или изяви дарби. Тук мога да допълня, че та се предоставя на застрашени деца от специализирани органи и институции и с представянето и се цели запазването на здравето , живота и личността на детето. Ще обърна внимание на полицейската закрила , като вид специална такава. Тя се осъществява от органите на МВР, като работят съвместно с органите от Дирекцията за социално подпомагане. Полицейската закрила е спешна мярка която се взема, когато детето е обект на престъпление или има непосредствена заплаха за живота и здравето му, както и когато има опасност то да се окаже въввлечено в престъпление.

Друг случай , при който се прибегва до полицейска закрила, това е , когато детето се е загубило или е в безпомощно състояние, както и когато е подставено под надзор.

В тези случаи , когато държавен орган полицията или по точно полицейската закрила се изразява в следните мерки за закрила:

-настаняването на детето в специално помещение без да се допуска контакт с лица , общуването с които може да има вредно въздействие върху детето.

-настаняване на детето в специализирана институция,като при необходимост може да му се осигури и полицейска охрана.

-да се върне детето на родителите или на лицата с тази функция(притежаващите тази функция).

Във всички случаи полицейските органи са длъжни да обяснят на детето по разбираем за него начин мерките , основанийето за тях,както и какво предполага приемането им.Винаги се уведомява и Дирекцията за социално подпомагане в района,в която е намерено детето и тази в района на местоживеене.Уведомява се и прокуратурата , ако са открити данни или съществуват такива за извършено престъпление.Полицейската закрила не може да е повече от 48 часа.

Съществуват много случаи,при които се издирват изчезнали деца . Често това се случва и при деца с психически увреждания, поради факта , че те не осъзнават действията си . В тези случаи,когато има изчезнало дете родителите , настойниците или директорите на специализирани заведения подават искане и издирването започва незабавно.Дава се описание на детето , снимка и това се разпространява до всички полицейски управления и гранични пунктове в страната.При получаване на някаква информация полицейските органи я подават незабавно към Районното управление подало съобщението.Извършват се действия по снемане на личността на детето.Провежда се разговор с психолог и педагог . Срокът за общодържавно издирване е един месец. Ако през него няма данни за това дете се прави доклад за всички предприети действия и

резултати и срокът се удължава.

Съществува и още един случай при които се търси полицейска закрила –при закрилата на деца при обществени места .Търсят се условия , които не застрашават физическото , психическото и нравственото развитие на детето.

В тази наредба се споменават и някои органи за закрила на детето.По обстойно те за разгледани в глава трета в Закона за закрила на детето.Като такъв орган се явява Държавната агенция за закрила на детето . Тя е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище гр.София-чл.17,ал.2 от Закона за закрила на детето.По надолу в закона са поместени правомощията на председателя на агенцията.

В чл.18 от Закона за закрила на детето се регламентира Национален съвет за закрила на детето “Към Държавната агенция за закрила на детето се създава Национален съвет за закрила на детето с консултативни функции , в които участват представители на Министерството на труда и социалната политика ,Министерството на правосъдието , Министерството на образованието и науката,...,както и юридически лица с нестопанска цел,които имат предмет на дейност закрила на детето”Структурата ,организацията и дейността на Националния съвет се определя с правилник,приет от Министерския съвет.

“Специализиран орган за провеждане на политиката за закрила на детето в общината е дирекция”Социално подпомагане”,в която се създава отдел за закрила на детето.”-чл.20 от ЗЗД.Нейните функции са разгледани в чл.21 от същия закон.

В глава четвърта на Закона за закрила на детето е обърнато внимание на мерките за закрила в семейна среда. Съгласно гл.23 те се изразяват в :

1.Осигуряване на педагогическа , психическа и правна помощ на родителите или лицата, на които са възложени родителски функции , по проблеми у свързани с отглеждането , възпитанието и обучението на децата.

2. Насочване към центрове за социална рехабилитация и интеграция.

3. Консултиране и информиране на детето в съответствие със степента на неговото развитие.

4. Консултиране на родителите или лицата, на които е възложено изпълнението на родителски функции, по въпроса за социалното подпомагане и социалните услуги.

5. Осигуряване на действие за подобряване на социално-битовите условия.

6. Социална работа за улесняване връзките между децата и родителите и справяне с конфликти и кризи в отношенията.

7. Проучване на индивидуалните възможности и интереси на детето и насочването му към подходящо учебно заведение.

8. Съдействие за устройване на подходяща работа на нуждаещите се навършили 16 годишна възраст, при установените в трудовото законодателство условия.

9. Насочване на детето към подходящи форми за ангажиране на свободното му време.

10. Съдействие на осиновителите при подготовката им за изпълнение на родителските им функции, самото осиновяване, както и защита правата на детето при прекратяване на осиновяването.

Вижда се широкообхватността на мерките за закрила на детето, което пък говори за широкообхватността на вътрешноправната уредба за закрила правата на детето. Българският законодател е обърнал внимание, както на нормалните, така и на

децата с психо-физически аномалии. Това е постигнато чрез социална работа за изграждане на връзки между деца и родители, което е много важно при децата с увреждания, тъй като контактуването с тях е много трудно.

Друг момент е проучването на индивидуалните възможности на децата и постъпването им в подходящи учебни заведения. При постъпването на едно дете в специализирано учебно заведение се сформира комисия, която преглежда неговото състояние и подходящо ли е детето за такъв тип училище. Тази комисия е достатъчно квалифицирана и е законоустановена.

Това са само част от моментите, при които се засягат и децата с увреждания, но като цяло цялото ни законодателство е насочено към интегрирането на хората с увреждания в обществото. Дори се създаде закон за интеграцията с които да се улесни този процес.

Като мярка за закрила на децата се използва настаняването извън семейството. То се извършва от съда, но до произнасянето на съдебното решение, детето се настанява временно по административен ред от дирекция "Социално подпомагане". За да се извърши обаче съдебно или административно настаняване на детето в приемно семейство, специализирана институция, или семейство на близки и роднини трябва да има основание за това. Основанията за настаняване на дете извън семейството са регламентирани в чл. 25 от закона за закрила на детето.

“Може да бъде настанено извън семейството дете:

1. чието родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени.

2. чиито родители без основателна причина трайно не полагат грижи за детето.

3. чиито родители се намират в трайна невъзможност да го отглеждат.

4.което е жертва на насилие в семейството и съществува сериозна опасност от увреждане на неговото физическо , психическо , нравствено , интелектуално и социално развитие.

Когато има някое от посочените условия ,детето следва да бъде настанено по административен а след това и по съдебен ред .

Административното става чрез заповед на директора на дирекция”Социално подпомагане” и със съгласието на близките или роднините които ще бъде настанено детето.Ако се настанява в приемно семейство се прави проверка на приемното семейство и се сключва договор ,с които се определя срока за настаняването , финансирането , правата и задълженията.

При съдебното настаняване съдът в едномесечен срок взима решение което се изпълнява незабавно.

В закона изрично са постановени и изискванията към приемните семейства , както и лицата които могат да кандидатстват за такива.

Както в разгледаната по-горе наредба , така и в закона за закрила на детето правно е установена полицейската закрила ,но докато закона е основен нормативен акт ,то наредбата е под законов.

Като друг под законов нормативен акт ще разгледам “Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето”.В него в чл.4 е постановено ,че “при осъществяването на своите функции и правомощия органите за закрила на детето се ръководят от висшите интереси на детето във всички свои действия,отнасящи се до децата и техните семейства”.

Мога да кажа , че правилникът е създаден с цел да се улесни приложението на закона.

В глава трета е постановен редът , за осъществяване на мерките за закрила на детето чл.9 постановява “ Закрила на дете се предоставя чрез постъпване на сигнал в отдел “Закрила на детето” в дирекция “Социално подпомагане”

Установяването на начина на постъпване на сигнала,обработването му и цялостната дейност на дирекцията “Социално подпомагане”,разгледани в правилника улесняват работата на социалният работник и всички заинтересовани лица.

В отдел “Закрила на детето” ,родителите , настойниците и попечителите се дава информация за социалните услуги за деца и семейства на територията на областта , съобразно потребностите на детето.Това е много важно особено при деца с увреждания , тъй като социалните заведения за тях са по малобройни и това улеснява родителите при избора на такива институции.

Същият отдел дава списък на доставчиците на съответната социална услуга и изгражда проект на договор за предоставяне на същата.

В правилника също така са уредени случаите на настаняване на дете извън семейството , случаите на осиновяване и процедурите след него. Глава четвърта урежда лицензирането на доставчиците на социални услуги за деца и т.н. Тук е обърнато повече внимание на бюрократичната или административната страна на закрилата правата на детето.Подробно се постановява кое как се върши и в каква последователност.Именно за това още в чл.1 е казано:”С правилникът се уреждат условията и редът за прилагане на мерките за закрила на детето , лицензиране на доставчиците на социални услуги за деца, предоставяне на финансова помощ и/или помощ в натура и контрол за спазване правата на детето”.Така още в самото начало е установена под законността на нормативния акт, тъй като тези неща са установени първо в закона за закрила на детето.Като под законов акт.

Правилникът следва да не противоречи на закона , а да улеснява неговото прилагане и в случая това е така.

Освен разгледаната вече наредба №1-51 от 12.03.2001г.за условията и реда за предоставяне на полицейска закрила на детето съществува още една , с която се цели закрилата на децата и това е Наредба за специализирана закрила на деца на обществени места обнародвана в ДВ бр.68 от 01.08.2003г.

С нея съгласно чл.1 се определят условията и реда , при които се осъществява специализирана закрила на деца на обществени места.Наредбата е създадена отново да защитава интересите на детето . Целта е да осигури специализирана закрила на децата на обществени места чрез:

- 1.защитата им от опасните за тяхното физическо , психическо и нравствено развитие.
- 2.насърчаване готовността и способността на децата да поемат отговорност сами за себе си-чл.2.

При децата с увреждания това второто условие е по-трудно осъществимо , защото те в повечето случаи са зависими ако не изцяло ,то по не частично от околните и много трудно поемат отговорност за се бе си.До колкото се касае за защитата им от опасностите вече казахме,че са зависими и този фактор задължително трябва да им бъде осигурен от околните.

Глава втора урежда всички случаи при които се дава специализирана закрила на деца на обществени места , условията и реда по който се осъществява . Съществуват редица изисквания към обектите посещавани от деца.Те са постановени в чл.10 от посочената Наредба.

- 1.не допускане превишаване на максималния капацитет на обекта.
- 2.осигуряват достатъчно на брой и с необходимата пропускателна способност аварийни изходи на обекта и безпрепятствен достъп до тях.

3.назначават отговорник по охраната на обекта.

4.осигуряват охраняващи обекта лица съобразно броя на децата , спецификата на обекта и вида на проявата.

В глава трета е уреждат условията и реда за провеждане на организирани прояви за деца на обществени места.Задължително в тези случаи трябва да има придружители и ръководители на групата деца.Много уместно в наредбата е отделено място на обучението на децата за предотвратяване на риска и за необходимото поведение при възникване на кризисни ситуации. В чл.14 е посочено , че “Обучението на децата включва:

1.разясняване на рисковите фактори,водещи до увреждане на здравето и нравственото развитие.

2.необходимо поведение при възникване на ситуации,застрашаващи безопасността.

И тук на първо място стои закрилата на детето,като основна цел.

Закрилата на деца на обществени места беше постановено още в закона за закрила на детето, но тя намира място в разглежданата наредба.Това показва важността на проблема и неговата сериозност.

В чл.5,ал.4 от Закона за закрила на детето гласи “Специализираната закрила на деца на обществени места се осъществява при условия и по ред , определена е наредба на Министерски съвет по предложение на Министъра на труда и социалната политика”.Именно това дава основание да се издаде и съответната наредба за специализирана закрила на деца на обществени места.

По-горе вече посочих , че закрилата на детето се осъществява чрез председателя на

Държавната агенция за закрила на детето и съответната администрация, която подпомага председателя при осъществяване на правомощията му. Други органи за закрила, това са Дирекция "Социално подпомагане", МВР и неговата администрация и националният съвет за закрила на детето, които имат повече дейност свързана със законодателните програми. При осъществяването на своите функции и правомощия органите за закрила на детето се ръководят от своите висши интереси. Органите за закрила са длъжни да осигуряват на детето закрила и грижа, които са необходими за неговото благосъстояние, като същевременно предприеме всички законодателни и административни мерки. Всички органи работят в координация, съдействие и сътрудничество при осъществяване на дейностите по закрила на детето и съобразно своята компетентност координират дейността си формулират общи цели и правила на работа. Съдействат си помежду си и предприемат съгласувани действия по конкретни случаи по закрила правата на детето. Към всяка дирекция "Социално подпомагане" има комисия по закрила на детето. Тя участва в разработването на различни програми за закрила на детето, съобразно потребностите на децата и техните семейства в съответната община. Целта от всичко казано до тук е, че се цели едно пълно и качествено осъществяване на дейностите по закрила на детето на общинско ниво. Комисията изпълнява всички изпълнява всички действия свързани и с нормативен акт, води регистъра на лицата желаещи да бъдат приемни семейства, на лицата желаещи да бъдат осиновители и на тези, които искат да бъдат осиновени. Тази комисия също има правилник за своята дейност. Председател е директора на Дирекция "Социално подпомагане".

Върнах се отново на органите за закрила на детето, за да подчертая тяхната роля в този процес. Точно за това и в закона за и в посочената наредба е отделено място на закрилата на детето. Всички органи работят именно в тази област и само в интерес на правата на децата.

От 01.08.2003г. е в сила наредба за условията и реда за кандидатстване, подбор и утвърждаване на приемни семейства и настаняване на деца в тях. Самата дейност, която се урежда в наредбата е вид мярка за закрила на детето, за да му бъде подсигурана подходяща среда на живот. Съгласно чл.3 настаняването е три вида: дългосрочно, краткосрочно и спешно. Тъй като Закона за закрила на детето е основен нормативен документ, то първо в него в чл.20 са постановени функциите на комисията за закрила на детето. В разглежданата наредба, като под законов акт, това става в чл.4. Задължително се извършва оценка на кандидатите за приемно семейство съгласно чл.7, ал.1 "Дирекция социално подпомагане" на Агенцията за социално подпомагане представя на кандидатите за приемно семейство писмена и устна информация, относно условията и реда за кандидатстване, процедурата по подбора и утвърждаване на кандидатите както и относно естеството и целта на приемното семейство като мярка за закрила на детето". По този начин се цели да се даде яснота на лицата и семействата желаещи да се занимават с тази дейност.

В глава четвърта е уредено самото настаняване на дете в приемно семейство , а в последствие се осъществява наблюдение на приемните грижи.

Това се осъществява както за нормалните деца , така и за тези с увреждания. Вътрешноправното законодателство на България е широкообхватно , а гарантира и защита равноправността на аномалните деца в обществото . Именно за това освен в посочените до тук вътрешноправни нормативни документи децата са защитени и в Наказателния кодекс на страната . Там в раздел осми в чл.149-159 е осигурена закрилата срещу малтретиране и злоупотреба.Форми на насилие . Тук става въпрос за престъпления против половата неприкосновеност и против половия морал на децата.От обективна гледна точка се засяга деянието като механизъм на извършване.Престъпленията които засягат децата могат да бъдат от най-различно естество: блудство,всякакъв вид изнасилване,принуждаване или склоняване към проституция,трафик на деца за тази дейност,съжителство с малолетни и непълнолетни деца ,както и съвкуплението с лица под 18 години.

В чл.149 е регламентирано блудство с малолетен – извършване на действие с цел да бъде възбудено или задоволено полово желание без съвкупление по отношение на лице не навършило 14 годишна възраст.Непосредствен обект на това престъпление е освен общественото отношение,което засяга половата неприкосновеност , а и правилното духовно и физическо развитие на подрастващите . Наказателната отговорност за това престъпление е лишаване от свобода до пет години . Детето се разпитва в присъствието на насилника . Често обект на такова насилие стават невръстни малолетни деца.Случаите на блудство обаче с деца над 14 годишна възраст са уредени в чл.150 от Н.К..

Наказателния кодекс регламентира и случаите на престъпните съвкупления.Те се разделят на две основни групи . В първата група влизат престъпления , които са извършени със съгласието на пострадалия т.е. извършен е полов акт със съгласието на непълнолетното лице-чл.151 от Н.К. Втората основна група са престъпления против волята на детето т.е. има насилствен полов акт-чл.152,153 от Н.К.

В Н.К. са регламентирани и още едни случаи за извършване на престъпление . Това са случаите на склоняване на лица не навършили 18 годишна възраст към проституция-чл.155-159 от Н.К.

Във всички тези случаи обаче обект на престъпното деяние, което винаги е действие т.е. не може да бъде бездействие е лице не навършило 18 годишна възраст. Често това лице е с увреждания. Например случаите с психическо увреждане . Тогава детето е частично или изцяло невменяемо и не може да предвиди деянието на извършителя. Трудно се снемат и показанията от такова дете , тъй като те често имат проблем с речевия апарат и деянието е по-трудно доказуемо . Децата с комбинирани нарушения също често могат да стават обект на такова престъпление поради соматичния си статус.

Към проституция обаче посочените групи лица могат да бъдат склонявани по-трудно. Тук най-чест обект са децата от малцинствените групи и най-вече ромите. Сред тях това престъпление е по-широко разпространено.

Тук отново се изисква компетентната намеса на органите по закрила на детето за да се гарантират и защитят основните права на децата . Всичко това е законоустановено във вътрешноправовата уредба на страната .

Друг важен нормативен документ, в който правно са регламентирани правата на детето, това е семейният кодекс. Съгласно чл.1-той урежда отношенията основани на брак, родство и осиновяване, настойничество и попечителство .

Семейният кодекс засяга правното регламентиране на децата в глава четвърта-Произход: Съгласно чл.31 , Произходът на майката се определя от раждането . Това ще рече, че майката винаги е известна , докато при бащата нещата стоят по-различно . Съгласно чл.32, “Съпругът на майката се счита за баща на детето , родено през време на брака или преди изтичането на триста дни от неговото прекратяване”. Съществуват обаче случаи на оспорване на бащинството. Този факт подлежи на доказване за да бъде достоверен. Далеч по-благоприятен е случая на припознаване на детето. Самото припознаване става с писмено заявление пред длъжностното лице по гражданското състояние или с декларация с нотариално заверен подпис. Но освен от родителите иск за установяване на произхода на майката или бащата може да се извърши и от детето . В тази част от семейния кодекс са регламентирани изцяло случаите на присъствие на родителите . Съществува обаче един особен случай, при който детето и лишено от родителски грижи . Ако то е непълнолетно , не е навършило 18 годишна възраст , подлежи на осиновяване . Осиновяването е правно регламентирано в глава шеста от Семейния кодекс. Съгласно закона осиновяването може да бъде пълно и непълно. Пълно имаме, когато с акта на

осиновяването се прекъсват всички връзки с рождените родители . При непълното осиновяване връзката между рождените родители и се прекратяват напълно , но детето трябва да е навършило 14 годишна възраст за да може то да бъде извършено.По закон се забранява осиновяването между роднини-чл.52 . В регистъра задължително трябва да бъдат вписани и лицата (семействата) желаещи да осиновят дете ,както и децата подлежащи на осиновяване.Редът и условията за тези процедури са посочени в семейния кодекс . Съгласно чл.57 “Към всяка регионална дирекция за социално подпомагане се създава Съвет по осиновяване, която отговаря за този процес.

Семейният кодекс правно регламентира отношенията между родители и деца . Съгласно чл.68 , “Родителите са длъжни да се грижат за децата си и да ги подготвят да обществено полезна дейност”. “Децата са длъжни да уважават своите родители и да им помагат”-чл.69. Семейният кодекс регламентира още живеенето на децата , както и родителските права и задължения , случаите на ограничаване и отнемане на такива.

В чл.82 е установено ,че “Родителите дължат издръжка на своите не навършили пълнолетие деца независимо дали са трудоспособни и дали могат да се издържат от имуществото си “.В СК също така са уредени и случаите при развод на родителите , където съгласно чл.83 “Право на издръжка има само не виновният за развода съпруг “,както и всички други случаи на изменение, прекратяване,отказ, изгубване правото на издръжка и т.н.

След развод на двамата родители семейният кодекс регламентира родителските права – чл.106”При допускането на развода съдът служебно постановя на кого от съпрузите се предоставя упражняването на родителските права , определя мерките относно упражняването на тези права и относно личните отношения между децата и родителите и издръжката на децата “

Винаги когато детето е навършило 14-годишна възраст съдът взема под внимание и неговото мнение .

Уреждат се случаите, при които се назначава настойник или попечител на детето . Конкретно в семейния кодекс никъде не се споменава отнасят ли се разпоредбите му до децата с увреждания , но вътрешната политика на България го предполага .Именно за това от 01.01.2005г. е в сила Закон за интеграция за хората с увреждания .Съгласно

чл.2 “Този закон има за цел създаване на условия и гаранции за :

- 1.равнопоставеност на хората с увреждания,
- 2.социална интеграция на хората с увреждания и упражняването на правата им ,
- 3.подкрепа на хората с увреждания и техните семейства,
- 4.интегриране на хората с увреждания в работна среда.

С този член от закона законодателят цели да уреди всички случаи за да може да се постигне едно нормално съществуване на посочената група хора . В разгледаните до тук нормативни документи вече споменах до колко тяхната правна регламентация засяга инвалидите и тук съдейки от чл.2,т.1 мога да кажа ,че равнопоставеността на хората с увреждания е гарантирано . Тъй като обект на разглеждане в моята курсова работа е вътрешноправната уредба на закрилата правата на детето , то в закона за интеграцията на хората с увреждания ще търся моментите които уреждат интеграцията на деца със специални нужди и как се подsigурява тя. Съгласно чл.3 от този закон “Не се допуска пряка или непряка дискриминация по отношение на хората с увреждания”.Това означава , че тези лица имат всички права и задължения ,които имат и лицата с нормално развитие.

Съществуват различни начини за осъществяване на интеграцията , един от които е образование и професионално обучение и той е уреден в раздел втори на Закона за интеграция на хора с увреждания . Съгласно чл.16 , ал.2 “За подпомагане на интегрираното обучение на деца с увреждания се създават ресурсни центрове за интегрирано обучение към Министерството на образованието и науката”.В тези ресурсни центрове се назначават квалифицирани учители тоест специални педагози които да работят с аномалните деца.Самата интеграция на такива ученици се осъществява когато те се поставят в общообразователна среда, а именно масово училище.За да се осъществи обаче нормална интеграция е необходимо да се подsigури съчетаване на вътрешната и външната за детето среда . Това е правно регламентирано в чл.17 от ЗИХУ “Министерството на образованието и науката осигурява :

1.Обучение на деца с увреждане от предучилищна и училищна възраст по ...,чл.26 , ал.1,т.1-10 ,

2.подкрепяща среда за интегрирано обучение на деца с увреждания

3.ранна слухово-речева,логопедична и психологична рехабилитация и рехабилитация на незрящи и слабовиждащи деца,

4.учебници,учебни помагала,съвременни тахнологии и технически средства за обучения на деца с увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното им образование ,

5.професионална подготовка на деца с увреждания”.

Не винаги обаче интеграцията може да е успешна , затова в закона се предвиждат и случаи , в които на деца със специални образователни потребности се дава възможност за обучение в специализирани училища.

Тъй като децата с увреждания се нуждаят от медицинска и социална рехабилитация поради естеството на увреждането си то закона урежда този случай в чл.15 от същия закон. Подходящата достъпна жизнена и архитектурна среда също се урежда в чл.32-39 на ЗИХУ .

В чл.43,ал.1 “Право на месечна добавка в размер 70 на сто от минималната работна заплата за деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование , но не по-късно от 20-годишна възраст , имат:

1.родители (осиновители),които отглеждат деца с трайни увреждания,

2. семейства на роднини и близки и приемни семейства, при които са настанени деца с трайни увреждания по реда на чл.26 Закон за закрила на детето". Чрез тази правна уредба се цели да се подпомогнат родителите и хората грижещи се за деца със специални нужди при отглеждането им. Това обаче е минимална помощ като се вземе предвид специфичността на начина на живот на едно такова дете.

Мога да кажа ,че Закон за интеграцията на хора с увреждания засяга децата със специални нужди в разгледаните от мен точки .Наличието му обосновава присъствието на тези лица в обществото и изисква правната им уредба в останалите закони и подзаконовни нормативни актове във вътрешно правната уредба на страната.

Към Закона за интеграцията на хора с увреждания е създаден и правилник който улеснява приложението му.

В глава пета от правилника са засегнати социално икономическата защита и в частност месечните добавки за социална интеграция , целеви помощи за социална интеграция . Те са от значение в моята разработка само в точките засягащи деца с увреждания.

От всичко казано до тук мога обобщя,че вътрешноправната уредба на закрила правата на детето в нашата страна е широкообхватна.Разгледаните закони и подзаконовни нормативни актове не изчерпват на пълно разглеждания от мен проблем. Въпреки това те са основна част от него . По-горе вече посочих кои основни нормативни документи разглеждам : Конституцията,Закон за закрила на детето-които поставям на първо място според характера на регламентацията му , Семейния кодекс,Наказателния кодекс и Закон за интеграция на хората с увреждания, в областите засягащи децата с увреждане.

В разработката си разглеждам и някои подзаконовни нормативни актове , които смятам ,че са от значение .

Установих,че при всички закони детето се разглежда като цяло ,а не като увредено или нормално . Това ще рече , че е спазен чл.3 от ЗИХУ.

Всяка демократична страна изгражда своето законодателство на базата на демократични принципи .В България те са заложили още в Конституцията . Но каква е целта от регламентирането от правната закрила на детето ? Тя е необходима поради редица фактори ,някои от които са:

1.децата под 18-годишна възраст са зависими от родителите или настойниците си и взимат решения само с тяхно съгласие.

Това изисква родителите или настойниците да спазват и гарантират правата и законните интереси на децата ,но за да бъдат спазвани те трябва да са регламентираны в Закона.

2.закрилата на деца на обществени места е задължителна за да се чувства детето сигурно .

3.правата на децата с увреждания трябва да са изцяло гарантирани от закона, поради факта ,че те са напълно зависими от околните .

Вече казах,че това са само част от случаите в които се изисква правна закрила на детето . С нейната законоустановеност обаче се постига правилното израстване на детето като личност в обществото като пълноценен гражданин на Републиката и така , то по-лесно ще се интегрира в живота.Едно демократично общество винаги е изградено от здрави личности притежаващи ясни цели и идеали,а тъй като децата са бъдещето на нашата страна , то те ще трябва да растат в подходяща среда.

Законодателството ни трябва да предприеме сериозни мерки за нарушителите на неприкосновеността на детето и детския живот.Вътрешното законодателство на нашата страна е достатъчно разгърнато в тази област . Необходимо е строго спазване на законите, а от там вече когато всеки живее и се труди в името на детето няма да се налага да се прибегва до строги мерки.Тогавя ще имаме едно наистина демократично общество.

